

Митниця

ТОВАРНИЙ БЕЗВІЗ

Прозорі митні
кордони при
торгівлі з ЄС

EY
Building a better
working world

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ
ПОЛІТИКИ

Цією аналітичною запискою Український центр європейської політики розпочинає серію публікацій, які мають на меті започаткування дискусії стосовно можливих шляхів реальної інтеграції України до Єдиного ринку ЄС у розрізі окремих секторів, використовуючи Угоду про асоціацію між Україною та ЄС у практичній площині. Ми вважаємо, що на даному етапі виконання положень Угоди про асоціацію, обом сторонам потрібний поштовх у вигляді подальших кроків з поглиблення інтеграції та приєднання України до спільного економічного простору ЄС (у трикутнику вільного руху товарів, капіталів і громадян). Такий підхід, на наше переконання, може суттєво активізувати євроінтеграційні процеси в Україні, не обмежуючись тими зобов'язаннями, що вже є в тексті Угоди про асоціацію.

Автори

Роберт Зелді
Антон Мельник

ЕУ Україна

Дмитро Науменко

*ГО «Український
центр європейської
політики»*

Зовнішня рецензія

Олександра Булана

*Інститут економіки
та прогнозування
НАН України*

Вільний рух товарів через митний кордон є одним із важливих факторів для активізації торгівлі між Україною та ЄС. Угода про асоціацію визначає ряд зобов'язань, які має виконати Україна для гармонізації національного законодавства до вимог відповідного асquis ЄС, однак цих кроків буде недостатньо для реального зближення митних процедур та митного контролю України та ЄС. В аналітичній записці визначено значно глибший перелік взаємних кроків (як з адаптації законодавства, так і імплементаційних), які мають здійснити Україна і ЄС для того, щоб рух українських та європейських товарів через митний кордон Україна-ЄС здійснювався так, як це відбувається сьогодні всередині ЄС, або ж у режимі «товарного безвізу», що передбачає уніфікацію норм, процедур, систем обміну інформацією та уникнення дублюючих перевірок на митниці, які сповільнюють торгівлю між нашими країнами.

З 2014 року, після початку застосування тимчасових преференцій, більшість мит для українських товарів (крім ряду окремих позицій) було скасовано з боку ЄС. Однак, для забезпечення дійсно вільного руху товарів, окрім скасування та зменшення мит, необхідно гармонізувати заходи контролю, що здійснюються митними органами України та ЄС.

Вільний рух товарів є одним із трьох ключових «китів» єдиного ринку ЄС (разом з вільним рухом капіталів і громадян), і саме тому, якщо говорити про реальний режим вільної торгівлі при експорті українських товарів до ЄС, або ж за аналогією із перетином кордону ЄС громадянами України, «товарний безвіз», то необхідно також усунути і бар'єр при фізичному перетині митного кордону ЄС, для чого в перспективі Україна має приєднатися до єдиного митного простору ЄС.

Виконання Угоди про асоціацію - дуже зручний та вдалий інструмент для забезпечення вільного руху товарів через кордон Україна-ЄС. Наприклад, Україна має впровадити асquis ЄС до національного митного законодавства. Разом з цим, гармонізація митних правил України та ЄС має призвести до спільного підходу при митному контролі, результати якого визнаватимуться з обох сторін кордону.

Так само, як спільний ринок ЄС ґрунтується на «трьох китах», так і «товарний безвіз» передбачає три основні компоненти:

- Гармонізація митних правил;

- Гармонізація вимог щодо якості та безпеки промислових товарів;
- Гармонізація санітарних та фітосанітарних заходів.¹

Ціль гармонізації митного регулювання – забезпечити вільний рух товарів, щоб для українського бізнесу процедура експорту не становила проблеми, тобто однакове митне середовище з обох боків кордону Україна-ЄС. У кінцевому результаті вінницький фермер зможе відправити яблука зі свого саду до Франції з такою ж легкістю, як львів'янин – відвідати Польщу по безвізу.

«Розчинити» економічні (митні) кордони між Україною та ЄС – цілком реальне завдання. Але для цього потрібно здійснити два необхідних кроки:

- **Оптимізацію і спрощення митних процедур** в торгівлі між Україною та ЄС, з тією метою, щоб у кожній сторони залишилось мінімум вимог щодо формальностей, які треба виконати відносно товарів, які надходять від іншої сторони;
- **Узгодити підходи до здійснення митного контролю** таким чином, щоб зменшити необхідність у проведенні посиленого митного контролю між ЄС та Україною, що може бути втіленим, зокрема, шляхом відзеркалення основних вимог ЄС до імпорту товарів з третіх країн.

В свою чергу, цього можна досягти завдяки застосуванню принципу «більше за більше», або здійсненням Україною додаткових зусиль,

1) Питання АСАА (Угоди про оцінку відповідності та прийнятності промислової продукції) та санітарних та фітосанітарних заходів є предметом окремого аналізу. Проте, без суттєвого прогресу України у цих сферах неможливе досягнення ефекту «товарного безвізу».

за умови, що ЄС також зробить назустріч певні кроки (навіть, якщо вони прямо не передбачені, наприклад, Угодою про вільну торгівлю). Зокрема, орієнтовним переліком таких зустрічних зусиль є наступна таблиця (включаючи як елементи, передбачені Угодою, так і додаткові):

Кроки з боку України

Кроки з боку ЄС

Взаємне визнання уповноважених економічних операторів

Результатом цього має стати спрощення митних процедур в ЄС для українських підприємств, які отримали статус уповноваженого економічного оператора від українських митних органів.

Тобто, маючи, наприклад, привілей першочергового митного оформлення в Україні, таке підприємство буде автоматично користуватись такими самими спрощеннями при митному оформленні в ЄС.

- Запровадження змін до законодавства та підзаконних нормативно-правових актів у сфері регулювання діяльності Уповноваженого економічного оператора (УЕО).
- Переговори з ЄС щодо умов угоди про визнання уповноважених економічних операторів.

Переговори з Україною щодо умов угоди про визнання уповноважених економічних операторів.

Гармонізоване митне законодавство

Гармонізація митного законодавства є передумовою для виконання всіх інших заходів, перерахованих в цьому документі. Без гармонізації такого законодавства не будуть можливими ні взаємне визнання уповноважених економічних операторів, ні створення безпаперового митного середовища, ні взаємне визнання результатів митного контролю.

- Імплементация Митного кодексу ЄС (UCC) та інших acquis ЄС у митній сфері.
- Гармонізація структури Митного тарифу і версії товарної номенклатури з ЄС.
- Уніфікація практики застосування митного законодавства митними органами України та ЄС.

Уніфікація практики застосування митного законодавства митними органами України та ЄС.

Спільна транзитна система (NCTS)

Приєднання України до NCTS має призвести до значного спрощення процедур імпорту-експорту - оскільки митні органи двох сторін будуть обмінюватись значним обсягом інформації у електронних митних деклараціях. Це прискорить контроль на кордоні – адже, як мінімум, відпаде необхідність заповнювати нові транзитні декларації на протилежному боці кордону.

- Запровадження змін до законодавства в частині використання спільної транзитної системи з ЄС.
- Виконання технічних вимог, необхідних для підключення України до європейської транзитної системи.

Запрошення України про вступ до Конвенції NCTS.

Безпаперове митне середовище

Обмін електронними документами, відмінними від митних декларацій (наприклад, між ЄС та ЄАВТ реалізовано електронний обмін інформацією за допомогою понад 200 стандартизованих електронних документів), може суттєво сприяти вільному переміщенню товарів. Поширення електронного обміну на такі документи, як, наприклад, сертифікати походження, електронні інвойси, вантажні документи тощо, призведе до значної економії часу при митному оформленні як в ЄС, так і в Україні.

- Налагодження технічних аспектів обміну інформацією про видані сертифікати походження та номери затверджених експортерів.
- Внесення змін до законодавства в частині можливості використання електронних документів, отриманих від митних органів іноземних держав.
- Поширення елементів контролю за принципом «єдиного вікна» на базі єдиної інформаційної системи Україна-ЄС.
- Підписання угод про інформаційну взаємодію між митними органами України та ЄС.
- Налагодження технічних аспектів обміну інформацією про видані сертифікати походження та номери затверджених експортерів.
- Внесення змін до законодавства в частині можливості використання електронних документів, отриманих від митних органів іноземних держав.
- Підписання угод про інформаційну взаємодію між митними органами України та ЄС.

Взаємне визнання результатів окремих форм митного контролю (результати зважування, сканування тощо)

Заходи митного контролю виконуються по обидві сторони кордону – наприклад, митний огляд (який, як правило, займає найбільше часу серед усіх заходів), може проводитись як при експорті товарів з України, так і при ввезенні їх до ЄС. Встановлення належного ступеню довіри між митними органами та обмін інформацією про проведені форми контролю дозволить виключити дублювання форм контролю та втрати часу, які пов'язані з цим.

- Узгодження технічних питань обміну інформацією та обсягу форм митного контролю, результати яких визнаються суміжною стороною.
- Внесення змін до законодавства в частині прийнятності застосування при митному контролі в Україні результатів проведеного європейськими митними органами контролю.
- Підписання угод про інформаційну взаємодію між митними органами України та ЄС.
- Узгодження технічних питань обміну інформацією та обсягу форм митного контролю, результати яких визнаються суміжною стороною.
- Внесення змін до законодавства в частині прийнятності застосування при митному контролі в ЄС результатів проведеного українськими митними органами контролю.
- Підписання угод про інформаційну взаємодію між митними органами України та ЄС.

Орієнтовний перелік законопроектів/міжнародних угод для досягнення «товарного безвізу»

Назва	Статус
Напрямки: гармонізоване митне законодавство, взаємне визнання уповноважених економічних операторів, взаємне визнання окремих форм митного контролю	
Проект Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу щодо імплементації норм Митного кодексу ЄС (Регламент Ради (ЄС) N 1383/2003 (скасований та замінений Регламентом (ЄС) N 608/2013)»	На даний час не розроблений
Законопроект про уніфікацію Митного тарифу України з Комбінованою Номенклатурою ЄС	На даний час не розроблено, існуючий законопроект р.н. 7306

від 17.11.2017 пропонує
уніфікувати застосовну версію ГС
2017, із збереженням 10-значного
коду

.....
Проект Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу
України (щодо деяких питань виконання Глави 5 Розділу IV Угоди
про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським
Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми
державами-членами, з іншої сторони)»

Р. н. 7473 від 29.12.2017

.....
Проект Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу
України щодо захисту прав інтелектуальної власності під час
переміщення товарів через митний кордон України»

Р. н. 4614 від 06.05.2016.
Розгляд відкладено

.....
Проект Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу
України (щодо виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС)»

Р. н. 4615 від 06.05.2016

.....
Міжнародні угоди Україна-ЄС щодо взаємного визнання
уповноважених трейдерів та результатів митного контролю

Необхідно розпочати
переговорний процес (після
прийняття відповідного
законодавства)

Напрямок: спільна транзитна система

Проект Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу
України щодо приведення транзитних процедур у відповідність
з Конвенцією про єдиний режим транзиту та Конвенцією про
спрощення формальностей у торгівлі товарами»

Р. н. 5627 від 29.12.2016
– голосування провалене
15.05.2018

Напрямок: безпаперове митне середовище

Проект Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу
України та деяких інших законодавчих актів України щодо
запровадження механізму “єдиного вікна” та оптимізації здійснення
контрольних процедур при переміщенні товарів через митний
кордон України»

Р. н. 7010 від 28.07.2017 — станом
на 05.07.2018 законопроект №7010
прийнято Верховною Радою та
готується до підпису Президента

.....
Міжнародні угоди (міждержавного та міжвідомчого характеру) щодо
обміну інформацією між митними органами України та ЄС

Робота не розпочалася (необхідно
розпочати переговорний процес)

Даний документ був підготовлений в рамках проекту програми Матра, що фінансується Міністерством закордонних справ Королівства Нідерландів та в межах Ініціативи з розвитку аналітичних центрів в Україні, яку виконує Міжнародний фонд «Відродження» у партнерстві з Ініціативою відкритого суспільства для Європи (OSIFE) за фінансової підтримки Посольства Швеції в Україні.

Думки та позиції викладені у документі є відповідальністю авторів та не обов'язково відображають позицію Міністерства Закордонних справ Королівства Нідерландів, Посольства Швеції в Україні, Міжнародного фонду «Відродження» та Ініціативи відкритого суспільства для Європи (OSIFE).

(c) 2018
ГО «Український центр європейської політики».
Всі права захищені.

Погляди та висновки, висловлені в цій публікації,
відображають особисту позицію авторів.

Контакти УЦЄП:
Україна, м. Київ, вул. Михайлівська, 21А
Тел.: +38 (067) 461-81-80
press@ucep.org.ua | www.ucep.org.ua

